

Zpráva o činnosti Sekce zemědělských vstupů za rok 2017

Zpracovali:

Mgr. Šárka Poláková, Ph.D.
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D.
Ing. Jaroslav Houček
Ing. Jiří Fiala, Ph.D.
Ing. Michal Beránek
Dr., Ing. Přemysl Fiala
Ing. Martin Prudil, Ph.D.
Ing. Darina Jachanová
Ing. Olga Venerová
Ing. Pavel Minář, Ph.D.
Ing. Tomáš Jedlička
Ing. Kristina Hutařová

Schválil:

Ing. Miroslav Florián, Ph.D.

Č.j.: UKZUZ 085289/2018

Obsah

Úvod	2
1 Oddělení krmiv (OdK)	2
1.1 Úřední kontroly krmiv	2
1.2 Odběr vzorků krmiv	5
1.3 Evidence krmivářských provozů	5
1.4 Porušení právních předpisů	6
2 Biologické zkoušení krmiv (BZK)	7
3 Oddělení hnojiv (OdH)	7
3.1 Registrace	7
3.2 Odborný dozor	8
4 Oddělení výživy rostlin	9
4.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd	9
4.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky	10
5 Oddělení půdy a lesnictví (OdPL)	11
5.1 Bezpečnost půdy	11
5.2 Lesnická činnost	13
6 Oddělení ekologického zemědělství (OdeZ)	14
6.1 Kontroly ekologického zemědělství	14
6.2 Dlouhodobý ekologický stacionární pokus	15
7 Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR)	16
7.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků	16
7.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP	18
7.3 Postregistrační kontrola přípravků	18
7.4 Profesionální zařízení pro aplikaci přípravků	19
8 Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV)	19
8.1 Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance)	20
8.2 Národní kontroly	21
8.2.1 Kontroly v oblasti krmiv	21
8.2.2 Kontroly v oblasti hnojiv	22
8.2.3 Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti	22
8.2.4 Kontroly ekologického zemědělství	23
8.3 Delegované kontroly	23

Úvod

Sekce zemědělských vstupů (SZV) zahrnuje činnosti v oblasti krmiv, hnojiv, půdy, ekologického zemědělství, lesnictví, přípravků na ochranu rostlin a souvisejících úředních kontrol. Od roku 2015 má dva odbory: Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV) a Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR) a pět přímo řízených oddělení.

I nadále probíhá na sekci úzká spolupráce mezi jednotlivými odbory a odděleními, ve spolupráci byl rovněž zpracován roční plán kontrolní a analytické činnosti za účelem zajištění koordinace kontrolní činnosti, odběrů a analýz vzorků. I v roce 2017 se jednotlivé odbory a oddělení podílely na tvorbě legislativy (národní i evropské), organizovaly vzdělávací akce, vykazovaly publikační a osvětovou činnost a poskytovaly informace podle příslušných právních předpisů.

Tato zpráva uvádí přehled stěžejních činností jednotlivých odborů a oddělení SZV v roce 2017, dále jsou ve zprávě uvedeny počty a výsledky inspekčních kontrol a odběrů vzorků.

1 Oddělení krmiv (Odk)

1.1 Úřední kontroly krmiv

Úřední kontroly krmiv, doplňkových látek a premixů provádějí inspektoři OKZV podle ročních plánů kontrolní činnosti, v souladu s metodickými pokyny. Kontroly provozů probíhají bez předchozího upozornění. Úřední kontroly jsou zaměřeny na všechny fáze výroby, skladování a používání krmiv, doplňkových látek a premixů.

V oblasti krmiv ÚKZÚZ provádí následující typy úředních kontrol:

- **běžné kontroly** dodržování legislativy při výrobě a uvádění krmiv,
- **cílené kontroly** eliminace nejčastějších rizik bezpečnosti krmiv,
- **monitoring** krmiv zaměřený na výskyt mykotoxinů,
- **mimořádné kontroly** vyžádané externími subjekty, včetně kontrol RASFF,
- **registrační kontroly** výroby a uvádění krmiv.

Počty úředních kontrol (s výjimkou kontrol mimořádných a registračních) jsou plánovány na základě analýzy rizik, která zahrnuje zejména počty provozů, které mají být kontrolovány, druhy činností, které kontrolovaný provoz vykonává, pozici a význam subjektu na trhu a počet závad zjištěných v uplynulém období.

V roce **2017** vykonali inspektoři ÚKZÚZ celkem **2190** úředních kontrol krmiv. Konkrétní počty kontrol, vztažené k jednotlivým činnostem v kontrolovaných provozech, ukazuje následující tabulka. Některé zemědělské provozy mají registrováno více provozovaných činností, které byly prověřovány v rámci jedné úřední kontroly. Z tohoto důvodu matematický součet kontrol jednotlivých typů provozů překračuje výše uvedený počet fyzicky provedených úředních kontrol krmivářských provozů.

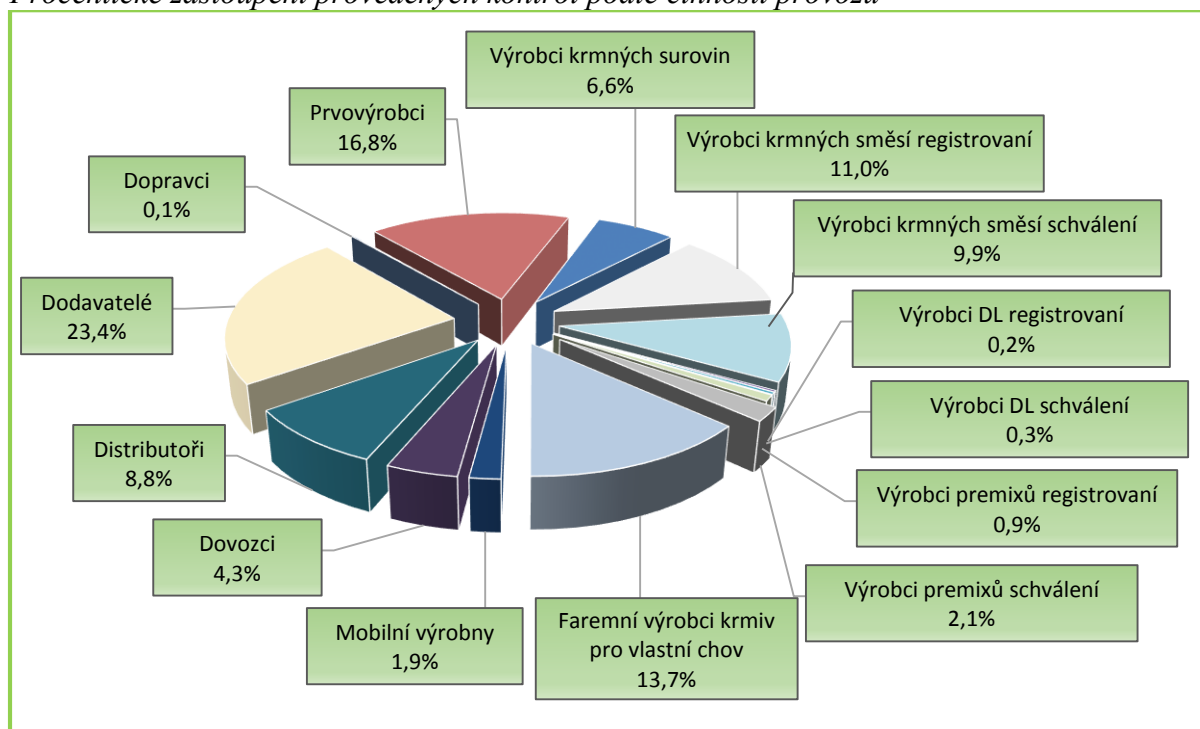
Četnost kontrol je předem stanovena podle výsledku analýzy rizika provozů a prováděných činností, kdy jsou plánovány zpravidla 1-4 kontroly v podniku ročně (1 kontrola u distributorů nebo dodavatelů, mobilních mícháren, 2-4 kontroly například u výrobců premixů).

Počty registrovaných a kontrolovaných provozů v roce 2017

Činnost	Počet provozů v evidenci ÚKZÚZ	Počet provedených kontrol *
Výrobci krmných surovin	295	206
Výrobci krmných směsí registrovaní	206	345
Výrobci krmných směsí schválení	112	311
Výrobci doplňkových látek registrovaní	6	7
Výrobci doplňkových látek schválení	7	9
Výrobci premixů registrovaní	5	27
Výrobci premixů schválení	27	65
Faremní výrobci krmiv pro vlastní chov	373	430
Mobilní výrobní	60	58
Dovozci	261	134
Distributoři	883	276
Dodavatelé	1401	734
Dopravci	1327	4
Prvovýrobci	27941	526

* některé kontrolované provozy mají více registrovaných činností

Procentické zastoupení provedených kontrol podle činnosti provozů

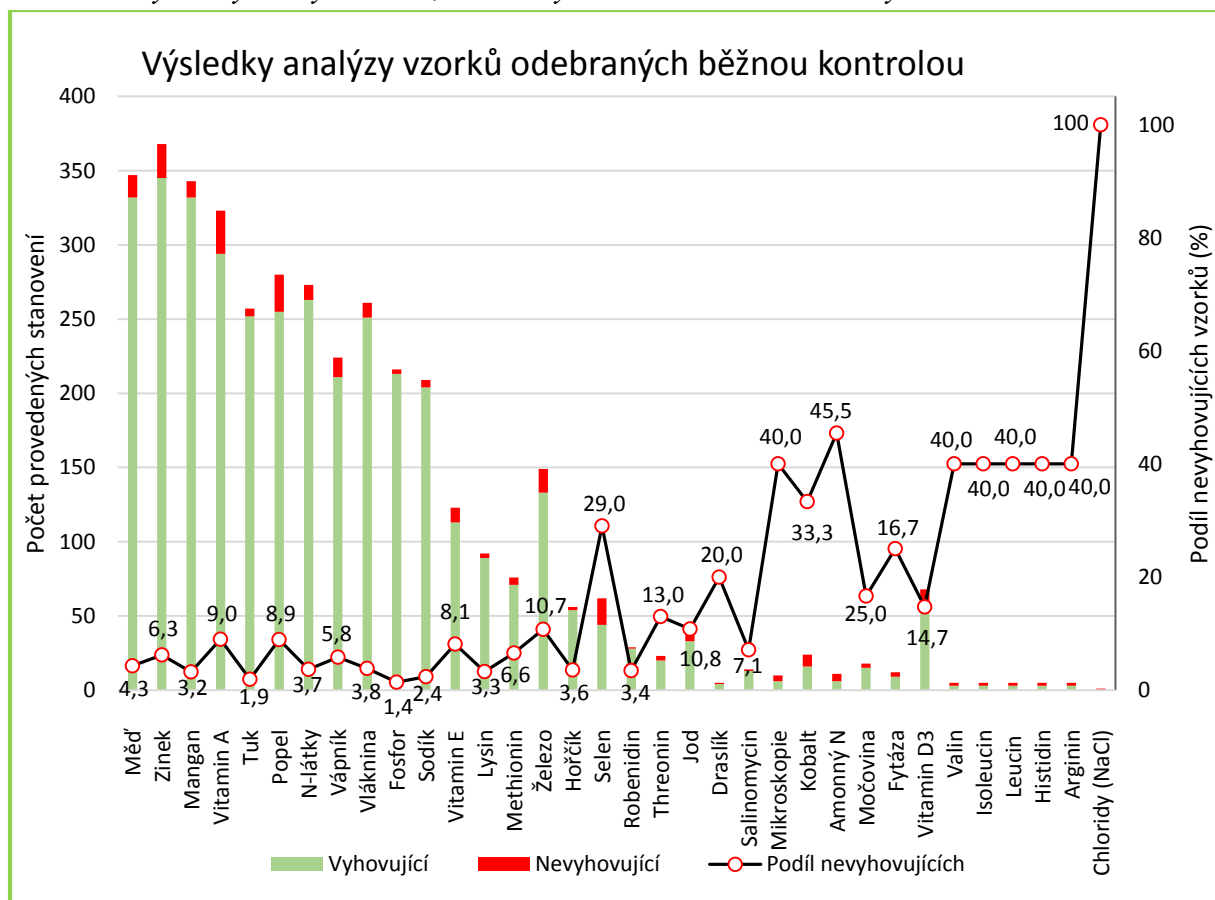

Běžné kontroly

Představují plánované kontroly, které zahrnují více oblastí (plnění podmínek registrace/schválení, označování, kontroly zařízení a vybavení, dokumentace atd.). Oblasti, na které se inspektor zaměří, ovlivňuje okamžitá situace v provozu a inspektor se může na místě rozhodnout, co bude při kontrole sledovat. Součástí běžné kontroly může být odběr vzorku.

Při běžné kontrole bylo v roce 2017 odebráno **490** vzorků krmiv, jako nevyhovující bylo hodnoceno **121** analyzovaných vzorků (24,7 %). Nejčastěji nebyla dodržena deklarovaná jakost krmiva (102 krmiv), u 32 vzorků krmiv z tohoto počtu se nedodržení deklarace týkalo více sledovaných parametrů. Byly zjištěny i případy výskytu krmiv s ohroženou bezpečností (15 vzorků) nebo krmiv účelově falšovaných (3 vzorky).

Souhrnné výsledky analýz vzorků, odebraných v rámci běžné kontroly

Cílené kontroly a monitoring krmiv

Tyto kontroly prověřují, zda produkty určené ke krmení neobsahují zakázané látky nebo nepřekračují stanovené platné limity nebo doporučené směrné hodnoty obsahu nežádoucích látek. Analýzy krmiv, odebraných v rámci cílené kontroly, však nejsou omezeny pouze na sledovaný (cílený) parametr, ale zahrnují i ověření jiných ukazatelů bezpečnosti a jakosti krmiv, včetně deklarovaných znaků produktu.

V rámci cílené kontroly, včetně monitoringu krmiv, bylo v roce 2017 odebráno **816** vzorků krmiv, nevyhovujících bylo **25** vzorků (3,1 %). Z tohoto počtu byly 3 krmiva nejakostní, 4 krmiva se závažnou nejakostí více parametrů, 7 krmiv falšovaných a 11 vzorků krmiv s ohroženou bezpečností.

Mimořádné kontroly

Nejsou součástí plánu, jedná se o kontroly, které vyvolají vnější podněty, např. varování ze systému RASFF, stížností spotřebitelů, nebo informace od krajských veterinárních správ. V roce 2017 bylo uskutečněno celkem **32** mimořádných kontrol na podnět, při kterých bylo odebráno **19** vzorků krmiv, z toho 3 byly posouzeny jako nevyhovující a rovněž byla uložena 2 zvláštní opatření.

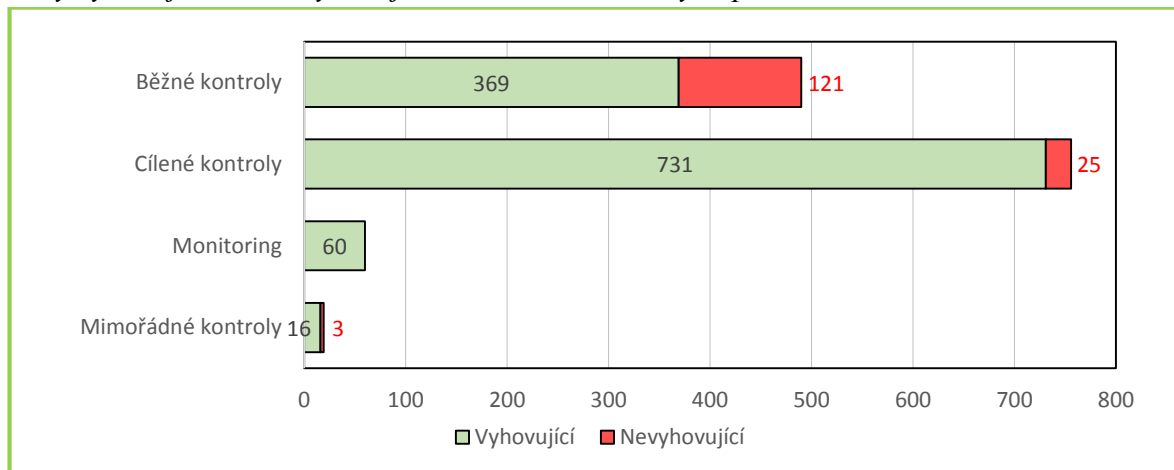
Registrační kontroly

Rovněž nejsou plánovány a jsou iniciovány doručením žádosti provozovatelů o registraci, schválení nebo změnu rozsahu registrace provozu. V roce 2017 bylo provedeno **61** registračních kontrol.

1.2 Odběr vzorků krmiv

Součástí většiny úředních kontrol (a m.j. všech cílených kontrol) je také odběr vzorků. V roce 2017 inspektoři ÚKZÚZ odebrali celkem **1325** vzorků krmiv v rámci kontrol běžných, cílených a mimořádných. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno **149** (11,2 %). Nejčastěji nevyhovující byly deklarované obsahy vitamínu A, popela, zinku, selenu a mědi.

Počty vyhovujících a nevyhovujících vzorků, odebraných při úředních kontrolách krmiv

1.3 Evidence krmivářských provozů

V registračním systému ÚKZÚZ bylo k 31. 12. 2017 evidováno **20 412** subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby – 15 663 subjektů, právnické osoby – 4 701 subjektů a 6 zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno **32 151** provozů, z toho

schválených bylo 342 a registrovaných provozů 2 040, zbyvajících 29 323 jsou provozy zemědělské prvovýroby a dopravci krmiv. V roce 2017 bylo nově schváleno 9 a registrováno 620 provozů. Změny v evidenci byly provedeny u 85 schválených a 685 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 827 provozů (z toho 6 schválených a 821 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává trend mírného nárůstu provozů výrobců a u dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu se jedná o nárůst markantní. Pokles schválených a registrovaných provozů ustává a meziročně se téměř nemění. Počty výrobních provozů krmných surovin se dlouhodobě nemění vůbec.

Přehled provedených registrací za rok 2017

Stav registrace	Schválení	Registrovaní	Prvovýroba	Celkem
Nová	9	160	460	629
Upravená	85	239	446	770
Zrušená	6	75	746	827

1.4 Porušení právních předpisů

V provozech bylo inspektory zjištěno celkem **32** závad neodstranitelných v průběhu kontroly. Ve srovnání s rokem 2016 došlo k nárůstu o 18 %. Dále bylo zjištěno 59 marginálních závad, které byly odstraněny již v průběhu úřední kontroly, zde poklesl počet případů o 57 %, tedy více jak o polovinu. V souladu s článkem 54 Nařízení (ES) č. 882/2004 bylo uloženo **32** zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. Na základě zjištěných deliktů bylo s odpovědnými osobami vedeno **27** případů správních řízení, souhrnná výše uložených pokut činí 387 tis. Kč. Provozovatelé nejčastěji porušili požadavky na označování krmiv dle Nařízení EP a Rady č. 767/2009, nedodrželi deklarované složení krmiva či povolené limity obsahu nežádoucích látek dle Nařízení Komise č. 574/2011.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michal Beránek, tel. 257 294 240, michal.beranek@ukzuz.cz

2 Biologické zkoušení krmiv (BZK)

2.1 Testace krmných směsí pro nosnou drůbež

V květnu 2016 začala testace pro společnost INTEGRA, a.s., Žabčice, která probíhala i v roce 2017. Proběhla kompletně včetně celého odchovu kuřic. Tato testace se zaměřila na ověření produkční účinnosti krmné směsi u snáškových hybridů Bovans Brown, Moravia BSL, Moravia Barred, Bovans Sperwer, Isa Sussex, Dekalb White a Isa Dual. Dekalb White je zástupcem bělovaječných hybridů, Moravia BSL produkuje vejce se smetanovou barvou skořápky a ostatní hybridy jsou hnědovaječní. Tato testace trvala do konce září 2017. Součástí této testace byl také výkrm kohoutů genotypu ISA Dual. Jedna skupina byla krmena směsí pro výkrm brojlerových kuřat a druhá směsí pro odchov kuřic. Výkrm u obou skupin trval do dvou kilogramů živé hmotnosti.

2.2 Testace krmných směsí u brojlerových kuřat

Slovenská společnost mctrade, s.r.o., zadala požadavek na ověření produkční účinnosti kompletní krmné směsi pro výkrm brojlerů se zařazením různých koncentrací doplňkového krmiva m-prove poultry.

Dále to byla testace pro společnost HUMAC Czech, s.r.o., která se týkala ověření účinků krmné suroviny HUMAC® Natur AFM v krmné směsi BR na produkční ukazatele, ukazatele zdravotního stavu a welfare brojlerových kuřat.

Na konci roku 2017 byla ještě provedena biologická testace pro Českou zemědělskou univerzitu v Praze. Účelem testace bylo srovnání 5 odrůd pšenic (Bonanza, Gordian, Steffi, Tobak, Vanessa). Každá z pšenic byla předkládána ve formě kompletní krmné směsi upravené klasickou granulací a také v extrudované formě.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Jitka Štukhejlová, tel. 569 430 412, jitka.stukhejlova@ukzuz.cz

3 Oddělení hnojiv (OdH)

V roce 2017 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace pracovníci OdH evidují hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu i dalšími 3 legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle [Nařízení EP a Rady \(ES\) č. 764/2008](#)) a HNOJIV ES (podle [Nařízení EP a Rady \(ES\) č. 2003/2003](#)). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

3.1 Registrace

V režimu registrace bylo v roce 2017 vydáno celkem **524** rozhodnutí, z toho **194** rozhodnutí o registraci, **212** prodloužení platnosti registrace a v **118** případech bylo vydáno

rozhodnutí o změně žádosti o registraci. Dále bylo ohlášeno **57** hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno **50** výrobků a v režimu HNOJIV ES **66** hnojiv.

3.2 Odborný dozor

V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem **417** vzorků, z toho **215** registrovaných hnojiv (R) a pomocných látek, **58** ohlášených hnojiv (O), **139** HNOJIV ES (ES) a **5** vzájemně uznaných výrobků (VU). Na základě nevyhovujících výsledků analýz vzorků bylo zrušeno **15** rozhodnutí o registraci, **2** ohlášená hnojiva a **1** vzájemně uznaný výrobek. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také **6** případů překročení limitů rizikových prvků. Dále bylo u hnojiv ES zahájeno **8** správních řízení (nevyhovující jakostní ukazatele).

Cílené kontroly zaměřené na průmyslové komposty, digestáty a statková hnojiva byly prováděny jak u registrovaných a ohlášených výrobků (jako součást odborného dozoru), tak jako kontrola výrobků určených pro vlastní potřebu. V rámci cílených kontrol bylo rovněž odebráno **11** tzv. sušených hnojů (4 kravských, 3 drůbeží, 1 ovčí, 1 koňský a 2 směsné). Kromě standardních stanovení bylo metodou na detekci kyseliny močové ověřováno, zda kravské, ovčí a koňské hnoje neobsahují větší podíl drůbežího hnoje než deklarovaných max. 15%. Všechny vzorky sušených hnojů byly vyhovující.

*Hnojiva, u nichž byly v roce 2017 zjištěny nadlimitní obsahy rizikových prvků **

Výrobek	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/kg vysuš. vz.)
Rekultivační substrát	As (23,2/ 20)
Rekultivační substrát	Zn (399/ 300)
Kompost	Ni (70,1/ 50)
Kompost	Cd (2,96/ 2,0)
Digestát	Hg (1,74/ 1,0)
Minerální fosforečné hnojivo	Cr (89,9/ 50)

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Cílené kontroly v roce 2017 - komposty, digestáty, statková hnojiva, sušené hnoje *

	Počet odebraných vzorků (překroč. limitů rizik. prvků/ nedodržení jakostních ukazatelů)	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/ kg vysuš. vzorku)
Průmyslové komposty	100 (2/7)	Ni (70,1/50); Cd (2,96/2,0)
Digestáty	28 (1/1)	Hg (1,74/1,0)
Statková hnojiva	18 (1/-)	Zn (2930/1200) Cu (1450/250)
Sušené hnoje	11 (0/0)	

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Jaroslav Houček, tel. 257 294 218,
jaroslav.houcek@ukzuz.cz

4 Oddělení výživy rostlin

4.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd

V roce 2017 bylo prozkoušeno celkem **531 000** ha z. p., což představuje 110,4 % celoročního plánu a bylo odebráno **76 100** půdních vzorků (113,4 %). Pro MZe byla za tuto oblast vypracována za šestileté období 2011 - 2016 závěrečná zpráva „Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd“.

AZZP je pravidelné zjišťování vybraných parametrů půdní úrodnosti; provádí se v šestiletých cyklech a zahrnuje odběr vzorků, jejich chemický rozbor a vyhodnocení výsledků. AZZP je prováděno na základě zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů. Na zkoušených pozemcích se stanovují u všech vzorků tyto agrochemické vlastnosti: půdní reakce, obsah přístupného fosforu, draslíku, hořčíku a vápníku. Dále se vypočítává aktuální kationtová výměnná kapacita, potřeba vápnění a poměr K:Mg. Základní agrochemické půdní vlastnosti jsou hodnoceny samostatně pro ornou půdu, vinice, intenzivní sady a chmelnice.

Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2011-2016

- Průměrná hodnota **půdní reakce** zemědělské půdy v ČR je 6,1. Z dlouhodobých výsledků je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek nedostatečného vápnění pozemků.
- Průměrná zásoba přístupného **fosforu** v zemědělské půdě ČR činí podle výsledků této zprávy 89 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě mírně klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend.
- Průměrný obsah přístupného **draslíku** na zemědělské půdě ČR je v současné době 253 mg.kg⁻¹, v období 2005-2010 to bylo 238 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných

hnojiv je podobné jako u fosforu. Pravděpodobně dochází k uvolňování draslíku v půdě z méně přístupných forem.

- Průměrný obsah přístupného **hořčíku** na zemědělské půdě ČR se dlouhodobě, a to již od roku 2005, prakticky nemění a v současnosti činí 193 mg.kg⁻¹. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné kolísání. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku) a tím lepšímu nebo horšímu uplatnění méně aktivního hořčíku.
- Průměrný obsah přístupného **vápníku** v zemědělské půdě ČR je 2 956 mg.kg⁻¹, mezi lety 2005-2010 byl na úrovni 2 999 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce.
- Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR **draslíkem a hořčíkem** se pozitivně projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,31.

4.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky

V roce 2017 byly na 11 zkušebních stanicích vedeny 4 stacionární polní zkoušky, celkem na 1611 pokusných parcelách. Dlouhodobě se zde provádí zkoušky různých způsobů hnojení a hodnotí se vliv na výnos, kvalitu pěstovaných plodin a změny půdních vlastností. Jedná se o tyto dlouhodobé zkoušky:

- Sledování vlivu stupňované intenzity hnojení na výnos plodin a agrochemické vlastnosti půdy.
- Systém organického hnojení ověřující minimalizaci nebo úplné vynechání hnojení minerálními hnojivy.
- Porovnání účinnosti organických hnojiv (kejdy, digestátů, kompostu) a minerálního hnojiva při hospodaření ve zranitelné oblasti.
- Ověření účinnosti stupňovaných dávek dusíku, při konstantních hladinách fosforu a draslíku na změny dusíku v půdě, výnosy, kvalitu produktů a výrobnost osevního sledu. Výsledky byly publikovány na odborných setkáních a v periodikách v České republice i v zahraničí.
- Vliv obhospodařování travního porostu na produkci se sleduje od roku 1969 na pokusné ploše v Závišíně. Hodnotí se vývoj produktivity, botanického složení a kvality píce a vlastnosti půdy pod trvalým travním porostem.
- Na 12 lyzimetrických stanovištích v odlišných klimatických a půdních podmínkách jsou dlouhodobě sledovány ztráty živin z půdy. Hodnotí se vstupy z organických a minerálních hnojiv, srážkových vod, případně závlahové vody a dále výstupy živin odčerpané sklizní a ztráty živin zjištěné v eluátu.

Ve vegetační hale v Brně bylo v roce 2017 založeno 7 nádobových zkoušek ve 512 nádobách. Pokračovalo ověřování vlivu agrouhlí na růst polních plodin, pokusnou rostlinou

byla pšenice ozimá. Současně byly provedeny další navazující pokusy s agrouhlím. V prvním byl testován jeho vliv na výnos plodin a půdní vlastnosti při vysokých dávkách živin. V dalším byl sledován vliv kompostu vyrobeného s přídavkem agrouhlí na růst, výnos a půdní vlastnosti. V krátkodobém pokusu byl ověřován vliv dřevěného uhlí na vzcházení, růst a výnos zeleniny. Dále byly provedeny dvě registrační zkoušky, ve kterých byl ověřován vliv kompostu a tekutého organického hnojiva na růst a výnos vybraných plodin. Ve vegetační nádobové zkoušce byl také ověřován vliv různě vysokého podílu kompostu na vodivost a růst pěstovaných plodin.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michaela Smatanová, Ph.D. tel. 543 548 316, michaela.smatanova@ukzuz.cz

5 Oddělení půdy a lesnictví (OdPL)

5.1 Bezpečnost půdy

Bazální monitoring půd (BMP)

Monitoring zemědělských půd vznikl v roce 1992 za účelem dlouhodobého sledování stavu a změn půdních vlastností. Spočívá ve sledování fyzikálních a chemických půdních parametrů na stálých monitorovacích plochách stálými postupy. Síť pozorovacích ploch monitoringu funguje na **189** plochách zemědělské půdy a **27** plochách v kontaminovaných územích.

V roce 2017 proběhly každoroční odběry půdních vzorků z vybraných monitorovacích ploch. Bylo odebráno **40** půdních vzorků ornice ze 40 stálých ploch Bazálního monitoringu půd a 5 vzorků svrchního horizontu z ploch v chráněných územích (CHÚ) určených ke stanovení vybraných perzistentních organických polutantů (POPs). V těchto vzorcích bylo dále stanoveno 70 účinných látek přípravků na ochranu rostlin.

Dále byly v rámci BMP odebírány vzorky rostlin pro stanovení celkového obsahu rizikových prvků na stanovených 25 plochách základního subsystému BMP a 26 plochách subsystému kontaminovaných ploch BMP. Celkem bylo odebráno 84 vzorků rostlinného materiálu.

Na 40 monitorovacích plochách BMP byly v prvním říjnovém týdnu odebrány půdní vzorky určené pro stanovení půdních mikrobiálních vlastností. Sada stanovovaných parametrů zahrnuje metody charakterizující biomasu, aktivitu a diverzitu půdních mikrobiálních společenstev.

V závěru roku, před zámrzem, byly na 23 monitorovacích plochách odebrány vzorky ornice a podorničí určené ke stanovení minerálních forem dusíku.

V první polovině roku 2017 byly shromážděny a do databáze uloženy informace o hnojení, použitých přípravcích na ochranu rostlin a pěstovaných plodinách ze všech monitorovacích ploch BMP.

Vzhledem k tomu, že v průběhu trvání BMP došlo dvakrát ke změně klasifikačního systému půd, bylo v roce 2011 rozhodnuto, že u všech monitorovacích ploch BMP bude znovu vykopána pedologická sonda a popsán půdní typ podle platného Taxonomického klasifikačního systému půd ČR (Němeček a kol., 2011). V roce 2017 bylo vykopáno

a popsáno 9 sond, z toho u jedné sondy byl posán jiný půdní typ než při prvním popisu. Celkem již bylo k 31. 12. 2017 překlasifikováno 69 ploch BMP, z toho u 23 ploch byl klasifikován jiný půdní typ.

Mediány obsahů organických polutantů v půdních vzorcích, 2004–2017, ornice / svrchní horizont, $\mu\text{g}\cdot\text{kg}^{-1}$ suš.

	PCB	12 PAH	HCB	Látky skupiny DDT
Orná půda	2,21	586	3,09	21,9
Chmelnice	3,78	522	7,72	181
TTP	3,53	563	0,68	3,18
CHÚ	2,06	154	0,86	5,32

Registr těžkých kovů

Registr těžkých kovů je v současné době tvořen dvěma databázemi. První databáze obsahuje výsledky stanovení prvků ve výluhu 2M HNO₃. Rozšiřování této databáze bylo ukončeno v roce 2009; nyní obsahuje téměř 60 tis. vzorků. Druhá databáze je tvořena výsledky stanovení obsahů prvků po extrakci lučavkou královskou. Tato metoda je v rámci Registru těžkých kovů používána od roku 1998 až dosud; databáze obsahuje přibližně 13 tis. vzorků.

Obsahy rizikových prvků v půdě jsou hodnoceny podle vyhlášky č. 153/2016 Sb., která vstoupila v platnost 1. června 2016. Byly stanoveny preventivní hodnoty, při jejichž překročení je nezbytné dodržovat opatření zamezující dalšímu zvyšování obsahů prvků v půdě a dále byly stanoveny tzv. indikační hodnoty, při jejichž překročení by již mohlo dojít k ohrožení zdraví lidí a zvířat a snížení kvality rostlinné produkce.

Pro Registr těžkých kovů bylo v roce 2017 vybráno ze vzorků AZPP celkem 642 vzorků půd, z toho v rámci rozšiřování Registru na zemědělských půdách 612 vzorků půd, v rámci zemědělské půdy obhospodařované ekologickými zemědělci 30 vzorků půd.

Monitoring kalů z čistíren odpadních vod

V roce 2017 bylo odebráno 82 vzorků kalů z čistíren odpadních vod, jejichž produkce je dále využívána v zemědělství, nebo se jedná o velké a dlouhodobě monitorované ČOV. Ve všech vzorcích je stanoven obsah rizikových prvků a ve vybraných 21 vzorcích organické polutanty.

Monitoring kvality půdy a rostlin po aplikaci kalů

V roce 2017 bylo vybráno 36 vzorků půd po aplikaci kalů a odebráno 17 vzorků rostlin. Ve vzorcích se provádí stanovení rizikových prvků.

Monitoring sedimentů

Od roku 1995 do konce roku 2017 bylo odebráno a zanalyzováno celkem 534 vzorků sedimentů (v roce 2017: 20 vzorků). Z uvedeného počtu je 301 rybníků „polních“ a 157 rybníků „návesních“, 50 rybníků lesních a 26 sedimentů z toků. V sedimentech se provádí

stanovení výměnného pH, zrnitosti, přístupných živin, rizikových prvků, POPs, AOX a uhlovodíků C₁₀-C₄₀.

Aktivní biomonitoring

Jako bioindikátory slouží rostliny jílku mnohokvětého a borovice černé. V roce 2017 byl aktivní biomonitoring provozován na 7 stanovištích a odebráno a analyzováno bylo **24** vzorků jílku a **8** vzorků jehličí. Ve všech vzorcích jsou stanoveny obsahy rizikových prvků a 16 EPA PAH.

Na základě požadavků byla vybraná data z BMP a vstupů do půdy poskytnuta orgánům státní správy, vč. MZe, a dále CENIA, ČZU, VÚMOP a EKOTOXA.

5.2 Lesnická činnost

Průzkum výživy lesa, jehož účelem je informovat vlastníky lesních pozemků o chemizmu lesních půd, se v roce 2017 zaměřil na přírodní lesní oblasti (PLO) č. 27: Hrubý Jeseník, kde proběhlo šetření na **755** odběrných místech. Terénní průzkum byl prováděn ve spolupráci s vlastníky lesních pozemků.

Šetření účinnosti vápnění lesních pozemků po deseti letech od doby aplikace, proběhlo v PLO č. 1: Krušné hory a v PLO č. 16: Českomoravská vrchovina a LS Telč. V Krušných horách byl proveden odběr vzorků půd a asimilačních pletiv před vápněním vybraných porostů včetně zachycení dolomitického vápence do odběrových nádob pro posouzení kvality leteckého rozmetání vápence. Studium účinků vápnění je rozšířeno o sledování vlivu vápence na mikrobiální vlastnosti půd a složení půdní vody.

Společně v Oddělení mikrobiologie a biochemie jsme rozšířili soubor odběrných míst, na kterých jsou na území ČR šetřeny mikrobiologické a biochemické vlastnosti lesních půd. Dosavadní výsledky poskytují referenční hodnoty, týkající se uvedených vlastností na nejvíce zastoupených souborech lesních typů v České republice. Šetření bylo provedeno na 10 odběrných místech. V rámci tohoto úkolu bylo provedeno několik odběrů na vápněných a kontrolních plochách v Krušných horách. Zde je využito dosud získaných poznatků pro hodnocení vlivu vápnění lesů z pohledu mikrobiologických vlastností půdy.

Na požádání vlastníků a správců lesů bylo provedeno následující:

- „Vyhodnocení obsahů základních živin v půdě a asimilačních orgánech v PLO č. 1 (Krušné hory) na území Správy městských lesů Most“.
- Digitalizace mapových podkladů pro LČR LS Klášterec nad Ohří. Na jejich základě byla zjištěna stávající odběrná místa ÚKZÚZ v zájmové oblasti a předány požadované výsledky rozborů půdy z těchto míst.

Spolupráce spojená s předáváním a sdílením výsledků analýz půd a rostlin spočívá v:

- Předání lokalizačních údajů k odběrným místům v Krušných horách na Ústav pro hospodářskou úpravu lesa, pobočka Jablonec n/Nisou. Na jejich základě vzniká aplikace, zobrazující realizované odběry v tomto pohoří.
- Přípravě a zveřejnění metadat pro potřeby Národního geoportálu Inspire.

Zvláštním úkolem bylo ověření možnosti kontroly účinných látek insekticidů (cypermethrinu a deltamethrinu), používaných k asanaci kůrovcových lapáků. Spolu se specialisty z Oddělení reziduálních analýz byl vypracován metodický postup šetření a potvrzena možnost této kontroly.

Na lignikultuře ve Stachách na Šumavě, kde je studován růst vybraných druhů vrb a klonů topolů, proběhlo periodické dendrometrické měření a ochrana pravidelným kosením.

Kontakt: vedoucí oddělení - Mgr. Šárka Poláková, Ph.D., tel. 543 548 333, sarka.polakova@ukzuz.cz

6 Oddělení ekologického zemědělství (OdEZ)

6.1 Kontroly ekologického zemědělství

V roce 2017 ÚKZÚZ provedl **262** úředních kontrol ekologického zemědělství (EZ). Jedná se tedy o navýšení počtu kontrol oproti roku 2016, kdy bylo provedeno 236 kontrol. Důvodem navýšení počtu kontrol je vyšší počet podniků ke kontrole, které v rámci delegovaných kontrol v roce 2017 přidělil Ústavu Státní zemědělský intervenční fond.

Porušení pravidel ekologické produkce bylo zjištěno v rámci 20 úředních kontrol EZ. Byla uložena 2 zvláštní opatření a 10 případů bylo předáno jako podnět ke správnímu řízení MZe, jakožto příslušnému orgánu pro oblast EZ. Pokud jde o povahu zjištěných porušení, často se jednalo o neprovádění řezu v ekologickém sadu (porušení pravidel nařízení vlády č. 76/2015 Sb. o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství). Vzhledem k tomu, že nejde o porušení právních předpisů pro oblast ekologického zemědělství, ale pravidel stanovených dotačním opatřením, byly tyto případy předány na SZIF, kterým je kompetentním orgánem pro vyplácení a případné krácení těchto dotací. Dále bylo při kontrolách zjištěno použití látek na ochranu rostlin nepovolených v ekologické produkci, neaktuální popis jednotky, nedostatky v označování zvířat, nevedení evidence hnojiv, nestřídání plodin v osevním postupu, přivedení zvířat z konvenčního chovu v nepovoleném počtu, chybějící popis ekologického podniku a použití konvenčního osiva bez udělené výjimky.

V souvislosti s úředními kontrolami EZ bylo celkem odebráno 124 vzorků. Ve srovnání se 115 vzorky odebranými v roce 2016 se tedy jedná o přibližně stejný počet. Byly odebírány vzorky rostlinného materiálu, půdy a krmiv, přičemž tyto vzorky byly analyzovány na přítomnost reziduí pesticidních látek, nepovolených v ekologickém zemědělství. Vybrané vzorky krmiv byly rovněž analyzovány na GMO a mykotoxiny. V případě 7 kontrolovaných subjektů byly odebrané vzorky vyhodnoceny jako nevyhovující z pohledu nálezu reziduí pesticidů nepovolených v ekologické produkci. Jedná se tedy o navýšení počtu těchto případů oproti předešlému roku, kdy byly jako nevyhovující vyhodnoceny vzorky odebrané u 2 kontrolovaných subjektů.

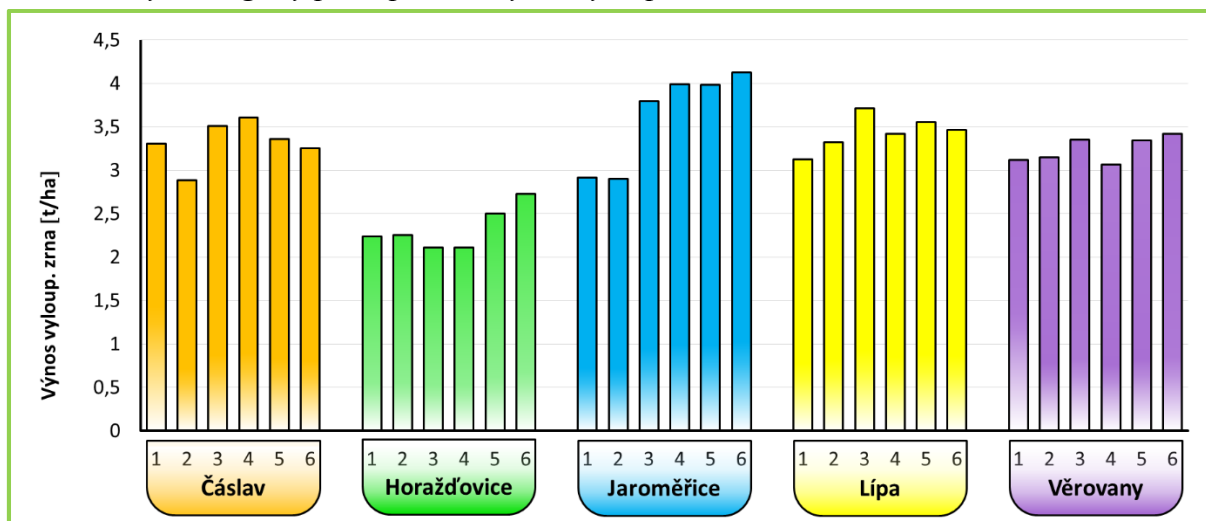
6.2 Dlouhodobý ekologický stacionární pokus

V sezóně 2017, tedy ve třetím roce osevního postupu, byly na pokusných parcelách v souladu s metodickým pokynem pěstována pšenice ozimá špalda, odrůda Alkor.

U pokusných kombinací 4 a 6 byl na půdu před výsevem pšenice aplikován intenzifikační vstup na bázi mikroorganismů, zlepšující vázání vzdušného dusíku a využití fosforu v půdě.

Průměrný výnos vyloupaného zrna se pohyboval v závislosti na konkrétní zkušební stanici od 2,3 do 3,6 tuny na hektar. Nejvyšší výnos byl na třech zkušebních stanicích dosažen u pokusných kombinací 5 a 6, simulujících hospodaření ekologického podniku se živočišnou výrobou, zatímco u zbývajících dvou zkušebních stanic byly nejlepší výsledky zaznamenány u pokusné kombinace 3, simulující ekologický podnik pouze s rostlinnou produkcí.

Dlouhodobý ekologický polní pokus – výnos vyloupaného zrna

V roce 2017 bylo na zkušební stanici ÚKZÚZ ve Věrovanech testováno v podmínkách ekologického hospodaření celkem devět odrůd ozimé pšenice. Výnosy se pohybovaly v rozmezí od 3,5 do 6 tun na hektar, přičemž nejvyššího výnosu dosáhla odrůda Gordian. Pokud jde o jakostní parametry, nejlepší výsledky vykazaly odrůdy švýcarského původu, speciálně vyšlechtěné pro podmínky ekologického zemědělství.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Martin Prudil, Ph.D., tel. 543 548 386, martin.prudil@ukzuz.cz

7 Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR)

Problematika přípravků na ochranu rostlin spadá pod Sekci zemědělských vstupů od roku 2014, věnuje se jí OPOR a zahrnuje tyto činnosti:

- povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků,
- hodnocení vlastností pesticidních účinných látek,
- posuzování vlastností přípravků a jejich rizik pro životní prostředí,
- hodnocení účinnosti přípravků proti škodlivým organismům,
- vydávání seznamu povolených přípravků,
- osvědčování Správné experimentální praxe (GEP),
- administrace úředně odebraných vzorků POR,
- schvalování a dozor nad činností provozoven kontrolního testování profesionálních zařízení pro aplikaci POR.

7.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků

Povolovací proces má dva stupně, schválení účinné látky Evropskou komisí a povolení přípravku v jednotlivých členských státech. Aby mohl být přípravek v České republice prodáván a používán, musí být stejně jako ve všech ostatních zemích Evropské unie povolen národním registračním úřadem, kterým je ÚKZÚZ, Odbor přípravků na ochranu rostlin.

OPOR v roce 2017 přijal **985** žádostí o povolení nebo změnu povolení přípravků a dalších prostředků a **26** podnětů k rozšíření povolení přípravku na menšinová použití.

OPOR také vede on-line Registr přípravků na ochranu rostlin. Hlavním účelem této aplikace je zpřístupnit veřejnosti údaje o povolených přípravcích na ochranu rostlin a dalších prostředcích na ochranu rostlin. Databáze zahrnuje přípravky, další prostředky a přípravky k souběžnému obchodu povolené v České republice podle nařízení EP a Rady (ES) č. 1107/2009 a zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, v platném znění. Registr je veden ÚKZÚZ a je aktualizován 1x denně.

Počet přijatých žádostí 2006 - 2017

Rozhodnutí vydaná v procesu národního povolování

Nový přípravek – povolení formou vzájemného uznávání	36
Nový pomocný prostředek	18
Změna povolení s hodnocením	75
Administrativní změna povolení	563
Zrušení povolení	92
Schválení plánu letecké aplikace	3
Povolení přípravku k řešení mimořádných stavů v ochraně rostlin formou nařízení ÚKZÚZ	6

Rozhodnutí vydaná v procesu zonálního povolování

ČR je zonálním zpravodajským státem	
Nový přípravek	26
Změna povolení	3
ČR je dotčeným členským státem	
Nový přípravek	49
Změna povolení	3

Rozhodnutí vydaná v procesu povolování souběžného obchodu

Povolení souběžného obchodu pro obchodní použití	67
Povolení souběžného obchodu pro vlastní potřebu	20
Změna povolení	135

Účinná látka přípravku (tj. chemická látka nebo mikroorganismus, který působí účinek) musí být schválena Evropskou komisí. Podmínkou schválení je podání žádosti o posouzení a předložení odpovídající dokumentace v některé členské zemi Evropské unie. Za Českou republiku hodnocení provádí OPOR, který obvykle hodnotí 2 – 4 účinné látky za rok jako zpravodaj. V roce 2017 vyhodnotil 2 účinné látky jako zpravodaj, dále připomínkoval hodnocení 1 účinné látky, kde se na hodnocení podílel jako spoluzpravodaj.

Před povolením přípravku musí být prokázáno, že jeho použití je bezpečné a účinné. Bezpečnost použití prokazuje žadatel předepsanými studiemi, které si je povinen nechat provést v laboratořích akreditovaných podle norem OECD. Posouzení přípravků na ochranu rostlin z hlediska jejich účinnosti na škodlivé organismy, z hlediska fyzikálních a chemických vlastností a z hlediska vlivu na životní prostředí včetně necílových organismů provádí OPOR. Posouzení vlivu přípravku na zdraví člověka spadá do kompetence Ministerstva zdravotnictví.

Na hodnocení nových přípravků spolupracují členské země v rámci tzv. zón. Jedna z členských zemí provádí hodnocení (tzv. zonální zpravodaj), ostatní země závěry hodnocení

kontrolují a připomínají. OPOR provedl za rok 2017 celkem 29 hodnocení jako zonální zpravodaj a připomínkoval 87 zpráv o posouzení přípravku.

Řada plodin pěstovaných v menším rozsahu zůstává žadateli o povolení opomíjena a možnosti ochrany jsou u nich omezené. OPOR zaměřuje svou činnost i na tuto oblast ve spolupráci s pěstitelskými sdruženími a výzkumnými ústavy. V roce 2017 bylo vydáno 16 povolení rozšířeného použití přípravku formou nařízení ÚKZÚZ.

7.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP

Odbor osvědčuje způsobilost zkušebních organizací testovat přípravky na ochranu rostlin v souladu se Správnou experimentální praxí a zajišťuje dozor nad činností těchto pracovišť. Pouze výsledky získané zkušebnami s osvědčením GEP mohou být v České republice, nebo v jiných členských zemích Evropské unie, využity jako dokumentace pro posouzení biologické účinnosti při povolování přípravku.

V roce 2017 bylo provedeno 15 kontrol dodržování zásad Správné experimentální praxe a nebylo zjištěno žádné závažné pochybení.

7.3 Postregistrační kontrola přípravků

Postregistrační kontrolu přípravků, tedy kontrolu výroby, dovozu, uvádění přípravků, jejich označování, balení a skladování, prováděla v roce 2017 v rámci ÚKZÚZ jednotlivá oddělení Odboru kontroly zemědělských vstupů a Oddělení kontroly a aplikační techniky Odboru přípravků na ochranu rostlin.

V rámci postregistrační kontroly bylo v roce 2017 odebráno 51 vzorků přípravků k laboratorním analýzám, kdy se ověřoval soulad přípravku s podmínkami uvedenými v rozhodnutí o povolení (ověřuje se, zda jejich vlastnosti a složení splňují požadavky předepsané specifikace). Inspektoři jednotlivých oddělení Odboru kontroly zemědělských vstupů, ale také i Oddělení kontroly a aplikační techniky, provedli v roce 2017 580 kontrol distributorů přípravků. Porušení požadavků bylo zjištěno u 77 kontrol, mezi nejčastější typy závad patřil prodej a skladování přípravků s prošlou dobou použitelnosti, prodej přípravků nepovolených, nebo těch, u kterých již povolení pozbylo platnost, a závady v označování a balení přípravků. Při kontrolách bylo vydáno celkem 35 úředních opatření a na základě výsledků laboratorních analýz přípravků bylo vydáno 9 nařízení o mimořádných rostlinolékařských opatřeních – zákazu uvádění na trh a používání POR.

Novelou zákona o rostlinolékařské péči vznikla nová povinnost registrování distributorů uvádějících na trh přípravky na ochranu rostlin pro profesionální uživatele. Registr distributorů přípravků vede ÚKZÚZ a do konce roku 2017 bylo zahájeno 15 správních řízení o zápisu do registru. Po 30. 6. 2018 nebudou moci zemědělci a další uživatelé získávat přípravky pro profesionální uživatele od jiného, než registrovaného distributora.

7.4 Profesionální zařízení pro aplikaci přípravků

Pěstitelé i jiné osoby, využívající aplikační techniku v rámci své profesní činnosti, jsou povinny tuto techniku (profesionální zařízení pro aplikaci přípravků na ochranu rostlin - ZAP) podrobovat v pravidelných intervalech kontrolnímu testování (KT), které spočívá v přezkoumání způsobilosti pro správnou aplikaci přípravků.

Odpovědným útvarem ÚKZÚZ za oblast ZAP je Oddělení kontroly a aplikační techniky.

Provozování kontrolního testování je koncesovanou živností, k jejímuž vydání se Oddělení kontroly a aplikační techniky příslušnému živnostenskému úřadu vyjadřuje po předchozím zhodnocení způsobilosti žadatele o koncesi. V roce 2017 byla přijata 1 žádost o souhlas s vydáním koncesní listiny, která byla vyřízena kladně, a bylo provedeno 15 kontrol provozoven KT. Tyto kontroly byly zaměřeny především na správnost postupu při provádění vlastního KT, používání odpovídajících zkušebních pomůcek a vedení evidence zařízení podrobených KT.

Kontrolní testování aplikační techniky

Pravidelné KT používaných ZAP jsou prováděny provozovny KT na základě technologických požadavků a postupu, který uvádí vyhláška č. 207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků. ÚKZÚZ vede seznam provozoven KT, který zveřejňuje na www.eagri.cz.

Kontakt: ředitel odboru: Ing. Pavel Minář, Ph.D., tel. 545 110 431, pavel.minar@ukzuz.cz

8 Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV)

Odbor kontroly zemědělských vstupů zajišťuje kromě již výše zmiňovaných úředních kontrol krmiv, hnojiv a přípravků na ochranu rostlin u zemědělských subjektů registrovaných ÚKZÚZ, také kontroly v prvovýrobě (kontroly podmíněnosti spojené

s kontrolou národních požadavků, národní kontroly a kontroly, které jsou na ústav delegovány platební agenturou).

8.1 Kontroly podmíněnosti (cross compliance)

ÚKZÚZ, jako jedna z kompetentních kontrolních organizací, zajišťuje úřední kontrolu nad dodržováním požadavků cross compliance u zemědělských podnikatelů.

Během jedné kontroly na místě jsou inspektory prověřeny požadavky podmíněnosti spolu s požadavky národními (tj. bez vlivu na přímé platby), čímž je snížena administrativní zátěž kontrolované osoby. Prověřování dodržování tzv. minimálních požadavků na hnojení a na používání POR je od roku 2015 prováděno v systému kontrol způsobilosti.

V rámci kontrol podmíněnosti jsou kontrolovány čtyři tématické okruhy:

- **Kontrola zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech.**
- **Kontrola zákazu hnojení a aplikace přípravků na ochranu rostlin v ochranných pásmech kolem vod (DZES 1).** Zákaz aplikace hnojiv v nehnojeném pásu byl inspektory v terénu fyzicky prověřován od roku 2009, ovšem pouze u zemědělců hospodařících ve zranitelných oblastech. Tímto požadavkem je zakázáno hnojení postihnutele i mimo zranitelné oblasti. Od roku 2014 kontrolují inspektoři kromě zákazu aplikace hnojiv v ochranném pásmu také zákaz aplikace POR.
- **Kontrola dodržování podmínek platných pro ochranu podzemních vod proti znečištění (DZES 3).** OKZV kontroluje tuto oblast od roku 2010, kdy část kompetencí týkajících se hospodaření se závadnými látkami převzal od České inspekce životního prostředí.
- **Kontrola hygieny krmiv a kontrola prevence, tlumení a eradikace TSE (tzv. přenosné spongiformní encefalopatie).**

Zjištěná pochybení:

Mezi nejčastější delikty v rámci systému cross compliance patřilo skladování závadných látek ve skladech, jejichž technický stav nesplňoval požadavky vodního zákona, uložení statkových a organických hnojiv nebo siláže na meliorované půdě, hnojení na zmrzlou půdu, nepovolená aplikace hnojiva ve třímetrovém ochranném pásmu podél vodního útvaru.

Mezi pochybení konstatovaná v roce 2017, která ovšem nemají vliv na vyplacenou výši dotací (nejsou hodnoceny v rámci kontrol podmíněnosti), se řadilo neschválení havarijního plánu příslušným vodoprávním úřadem (či jeho absence), nesprávné uložení hnoje na zemědělskou půdu bez souladu s havarijním plánem, nedodržení postupu uvedeného ve vypracovaném havarijním plánu při vzniklé havárii a uložení hnoje na stejném místě déle než 12 měsíců.

Přehled provedených kontrol cross compliance za rok 2017

Cross Compliance	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Nitrátová směrnice	200	27
DZES 1	318	6
DZES 3	384	69
Kontroly zásad potravinového práva	318	2
Kontroly tlumení přenosu TSE	208	0
Kontroly celkem	1428	104

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

• Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

8.2 Národní kontroly

8.2.1 Kontroly v oblasti krmiv

Kontroly v oblasti krmiv jsou prováděny jak v prvovýrobě, kde se zaměřují především na užití krmiv a jejich skladování, ale i na výrobu (výrobci krmiv pro vlastní potřebu). Mimo prvovýrobu se jedná především o kontroly výrobců krmiv, se zaměřením především na výrobu (krmné směsi, premixy, doplňkové látky) registraci či schvalování krmivářských provozů, předvedení výroby, skladování, označování krmiv, HACCP, plán kontroly jakosti, dekontaminační program, nebo kontroly křížové kontaminace u výrobců s doplňkovými látkami. U dodavatelů krmiv jsou kontroly cíleny především na označování a balení krmiv a skladování. V menší míře jsou prováděna i šetření v maloobchodní síti.

Specifickou kategorií jsou mimořádné kontroly na podnět třetích osob nebo kontroly v rámci systému rychlého varování (RASFF).

Během kontrol na místě je zajišťován i odběr vzorků krmiv, doplňkových látek a premixů pro laboratorní analýzu.

Úřední kontroly ověřují dodržování požadavků při provozování všech registrovaných činností krmivářských podniků. Aktuální legislativní požadavky jsou implementovány do kontrolních listů, které mají inspektoři v terénu k dispozici. Je tak zajištěn koordinovaný výkon kontroly ve všech regionech. Pokud je zjištěno porušení předpisů, zjišťuje se závažnost závady i její rozsah. Závažné závady se obvykle řeší uložením zvláštního opatření, nutného pro odstranění příčiny a eliminaci následků.

Zjištěná pochybení:

V roce 2017 bylo provedeno celkem **1 256** národních kontrol, kdy alespoň jedno porušení bylo zjištěno u **22** kontrol. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo 22 opatření k nápravě zjištěného stavu. Legislativně právním oddělení bylo zahájeno celkem 20 správních řízení (počet vydaných rozhodnutí byl taktéž 20). Během těchto kontrol bylo inspektory zaznamenáno celkem 32 závad, které z povahy věci nebylo možné odstranit v průběhu kontroly a dále 59 závad marginálních. Jako nejčastěji konstatované porušení bylo zaprotokolováno používání nepovolených doplňkových látek, provozování činnosti krmivářského provozu bez registrace, falšování krmiv nebo nerespektování pravidel

označování krmiv uváděných na trh. Marginální závady se týkaly zejména chyb označování a skladování krmiv, přičemž počet marginálních závad meziročně poklesl na polovinu.

Další informace, týkající se národních kontrol jsou uvedeny v kapitole 1.

8.2.2 Kontroly v oblasti hnojiv

Kontroly hnojiv jsou cíleny na uvádění hnojiv do oběhu - výrobu, distribuci a obchodní síť, dále je ověřováno označování, skladování a používání hnojiv. V roce 2017 bylo provedeno celkem **402** kontrol dle zákona o hnojivech, porušení legislativních požadavků bylo zjištěno na 20 kontrolách. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo 11 nápravných opatření k nápravě zjištěného stavu.

Zvláštní kapitolou národních kontrol je kontrola používání upravených kalů z ČOV na zemědělské půdě. V roce 2017 bylo provedeno celkem **53** kontrol používání upravených kalů, na **15** kontrolách bylo zjištěno porušení právních předpisů.

Při národních kontrolách hnojiv je zajišťován i úřední odběr vzorků hnojiv, upravených kalů a sedimentů pro následný rozbor. Pro zahájení SŘ bylo na Oddělení legislativní a právní předáno celkem 35 podnětů.

V roce 2017 bylo u **41** oprávněných osob zkontrolováno oprávnění, které vydává ústav pro provádění odběru vzorků půd v rámci AZZP.

V neposlední řadě se do této kategorie zahrnují podnětné kontroly na základě stížností osob či orgánů veřejné správy.

Zjištěná pochybení:

Nejvyšší míra potenciálního ohrožení životního prostředí vlivem zemědělské činnosti pochází z nedostatečně zabezpečených skladů hnojiv, popř. z nevhodně uložených hnojiv na zemědělské půdě, kdy jsou statková hnojiva ukládána bez souladu s havarijním plánem. V roce 2017 bylo poměrně častým porušením rovněž uvedení do oběhu hnojiva, které nesplňovalo deklarované hodnoty obsahu prvků či nevyhovělo obsahem rizikových prvků a látek, dále nezapravení tekutých statkových nebo kapalných organických hnojiv do 24 hod, tuhých statkových nebo tuhých organických hnojiv do 48 hod po jejich aplikaci na povrch zemědělské půdy.

Nejčastějším porušením v oblasti kontroly používání upravených kalů z ČOV na zemědělské půdě bylo v roce 2017 nezaslání hlášení o použití upravených kalů na zemědělské půdě ÚKZÚZ minimálně 14 dní před jejich použitím, nezapravení kalů do 48 hodin od jejich umístění na zemědělskou půdu, a dále nedodržení skladovacích podmínek dle § 3 vyhlášky č. 437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě, při dočasném umístění upravených kalů z ČOV na DPB před jejich použitím.

8.2.3 Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti

Výkon úřední kontroly výroby, dovozu, uvádění přípravků na ochranu rostlin do oběhu, jejich označování, balení a skladování je Odborem kontroly zemědělských vstupů realizován od 1. 1. 2014. Na realizaci těchto kontrol se podílí i Oddělení kontroly a aplikační techniky.

Za rok 2017 bylo inspektory obou útvarů provedeno celkem 580 kontrol distributorů přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin, porušení požadavků bylo zjištěno u 77 kontrol a vydáno bylo 35 ÚO a na základě výsledků laboratorních analýz přípravků bylo vydáno 9 nařízení o mimořádných rostlinolékařských opatřeních – zákazu uvádění na trh a používání POR.

Na základě zjištěných porušení bylo v roce 2017 legislativně právním oddělením zahájeno celkem 14 správních řízení (počet vydaných Rozhodnutí 14). Během kontrol na místě je dále zajišťován odběr vzorků přípravků na ochranu rostlin k laboratornímu stanovení.

Zjištěná pochybení:

Jako nejčastější pochybení roku 2017 lze konstatovat prodej a skladování přípravků s proslou dobou použitelnosti, prodej přípravků nepovolených, nebo těch, u kterých již povolení pozbylo platnost, a závady v označování a balení přípravků.

8.2.4 Kontroly ekologického zemědělství

Kontroly ekologického zemědělství probíhají jako delegované nebo jako kontroly národní. Výběr subjektů pro národní kontroly je prováděn OdEZ v rámci rizikové analýzy na základě specifických rizikových faktorů (v roce 2017 to byla výměra orné půdy nad 50 ha, obhospodařování ekologických sadů). V roce 2017 bylo provedeno celkem 23 národních kontrol ekologického zemědělství, přičemž porušení požadavků bylo zjištěno u jednoho kontrolovaného subjektu (další podrobnosti týkající se kontrol ekolog. zemědělství jsou uvedeny v kapitole 6.1).

8.3 Delegované kontroly

Delegované kontroly jsou zajišťovány pro platební agenturu SZIF – Státní zemědělský intervenční fond a v malé míře pro Státní ústav pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Pro SÚJB se odebírají vzorky krmiv na stanovení obsahu radionuklidů.

- **Kontroly podmínek v rámci agroenvironmetálních a egroenvironmentálně - klimatických opatření**

Tyto kontroly se zaměřují na dodržování limitů při hnojení v rámci ošetřování travních porostů (louky, pastviny), zatravňování orné půdy, dodržování podmínek v případě hnojení v oblastech Natura 2000, posuzování limitů hnojení u zeleniny pěstované v rámci integrované produkce, kontrolu provádění pravidelných řezů v ekologických a integrovaných ovocných sadech. Pravidelné ošetřování se kontroluje rovněž ve vinicích, které jsou obhospodařovány v režimu integrované produkce. Kontroly dodržování podmínek platných pro používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin v integrované produkci jsou inspektory prověřovány během společných kontrol s pracovníky ORLI.

- **Kontrola ekologicky hospodařících zemědělských podnikatelů**

Kontrolou ekologicky hospodařících zemědělců byl ÚKZÚZ pověřen na počátku roku 2010. Vedle kontrol subjektů, které vybírá Státní zemědělský intervenční fond, provádí ÚKZÚZ výběr určitého procenta pro výkon svých vlastních kontrol. Výběrový soubor je vždy tématicky zaměřen, v jarních měsících se např. ověřuje pastevní chov zvířat, dále subjekty

hospodařící na orné půdě a na podzim se odebírají listy révy vinné na stanovení přípravků na ochranu rostlin, tedy látek nepovolených v ekologickém režimu hospodaření. Detailněji je ekologické zemědělství rozepsáno v části týkající se přímo EZ.

- **Odebírané vzorky krmiv a rostlinného materiálu pro potřeby SÚJB a SZIF**

Objem odebíraných vzorků krmiv (seno, siláže, krmné směsi) pro monitoring radionuklidů byl v roce 2017 50 vzorků. Vzorků technického konopí na stanovení obsahu THC bylo v roce 2017 odebráno 39.

Přehled provedených delegovaných kontrol za rok 2017

Delegované kontroly	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
AEO	28	0
AEKO	763	18
EZ	238	20
Celkem kontroly	998	35
Vzorky konopí	39	2
Vzorky krmiv (radionuklidy)	50	0

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

•Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Zjištěná pochybení:

Mezi nejčastěji zjišťovaná porušení při kontrolách agroenvironmentálně – klimatických opatření (AEKO) v roce 2017 patřilo, nedodržení bodové aplikace POR v rámci titulu obecná péče o extenzivní louky a pastviny, nakládání s POR bez zajištění odborně způsobilou osobou, nepovolená aplikace hnojiv nebo POR v rámci jednotlivých titulů zařazených do podopatření ošetřování travních porostů a neprovedení povinných prosvětlovacích řezů u podopatření integrovaná produkce ovoce.

Kontakt: ředitel odboru - Ing. Josef Svoboda, Ph.D., tel. 543 548 309, pepa.svoboda@ukzuz.cz